

Hvorfor er idrettens verdier så viktige?

IDRETTSRÅDKONFERANSE
HORDALAND, Lørdag 8. November

Takk for invitasjonen!

Terje Hauge

Norges Fotballforbund

Tippeligadommer 1990 – 2010

-FIFA dommer 1993 – 2010

Dommerutvikler 2010 – 2014

Hordaland Fotballkrets

Dommerkonsulent 2000 – 2005

Klubbutvikler 2006 –

Kvalitetsklubb

- Samfunns- og verdiarbeid
- Fair play, fagsamlinger
- Dommerutvikling
- Kurs/ Utdanning
- Ledermøter

UEFA

Veileder 2010 -

Mitt "Hjertebarn" er Fair play

Fair play i fotball = God samfunnsbygging

Klubbens **verdier** må være grunnmuren!

Fair play skaper positivitet og gode opplevelser

Gjensidig respekt for de ulike rollene i fotballen;
Spillerne, trenerne, laglederne, dommeren og publikum.

Skape gode **rollemodeller** med gode **holdninger!**

Fotballens kretsløp

Det er kretsene som står som arrangører for all breddeaktivitet i norsk fotball. De organiserer kampene, setter opp dommere og plasserer kampene på baner. I etterkant av kampene påser de at de har blitt korrekt gjennomført.

Spillerutvikling mot toppfotballen

All spillerutvikling hos toppfotballen begynner i kretsene, med some- og kretsag for ungdommer mellom 13 år og 16 år. Disse er svært viktig arena for de trygges og beste spillerne. Her får de referanser på nivået de står på og kan kjempe for på hva som skal til for å komme videre, for å de ønsker det.

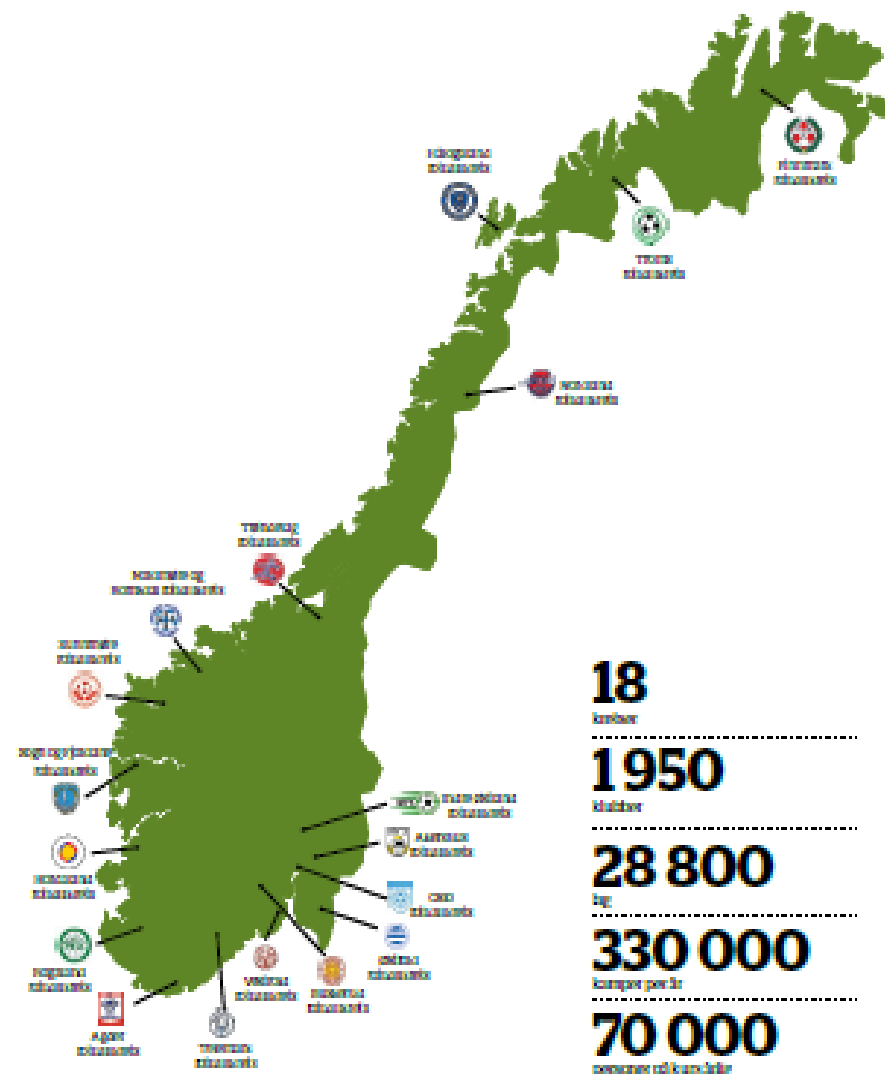
Kompetansehevende tiltak

I tillegg driver kretsene med utvalgte utvikling og kompetansehevende tiltak for alle nivåene i klubbene, både i forhold til formelle kurs og i forhold til kompetansebygging klubbene i mellom.

Servicekontor for klubbene

Kretsene samarbeider med andre ord å være et servicekontor for klubbene, slik at den daglige administrasjonen blir god på opprettholdelse og på tross i utøvelsesdagen.

NORGES FOTBALLFORBUND

Visjon

Fotballglede, muligheter og utfordringer for alle

Aktivitets verdier

**TRYGGHET
GLEDE
RESPEKT
LIKEVERD**

Organisasjons verdier;

**DELTAKELSE OG INVOLVERING
LOVSTYRING
LIKEBEHANDLING OG
INKLUDERING
ÅPENHET
TILBAKEMELDINGER**

”Fair play i Norges Fotballforbund?”

De fire satsningsområdene 2012 - 2015

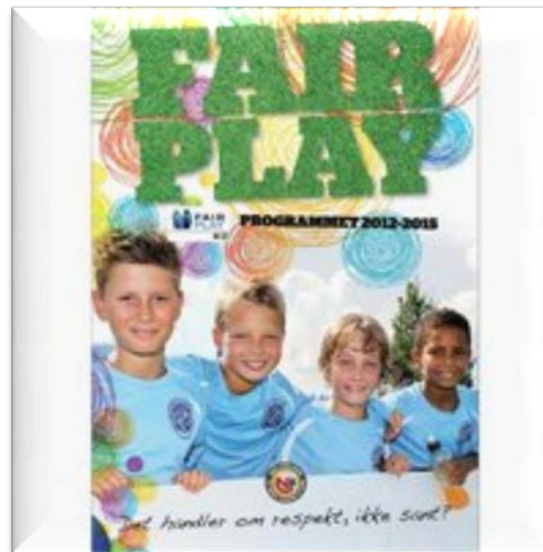
1. Fair play er samlebegrepet for vårt verdierarbeid.
Fair play programmet 2012 - 2015
2. Lederutvikling
3. Rekruttering
4. Internasjonale resultater

Fair play programmet 2012 - 2015

- ✓ Norges Fotballforbund
- ✓ Fotballkretsen
- ✓ Klubben
  - Fair play ansvarlig
  - Barnefotball
  - Ungdomsfotball
  - Voksenfotball
- ✓ Toppfotball
  - Rollemodeller

FAIR
PLAY

Hva er Fair play?

Hva er Fair play?

Respekt

Verdier

Holdninger

Rollemodell

Spille fair (følge reglene)

Sportsånd

Etske retningslinjer

Integritet

Rederlighet

Ubestikkelig

Like konkurranseforhold

Folkeskikk

Toleranse

Glede

Troverdighet

Etikk og Moral

Ærlighet

Stolthet

Seriøsitet

Ydmyk

Gjøre andre bedre

Samfunnsansvar

”Hva er Fair Play?”

”Fair Play handler om gjensidig respekt og toleranse for hverandre eller rett og slett folkeskikk”.

Tore –Christian Gjelsvik, Kretsleder i HFK

Bildene er fra forskjellige Fair play kamp i Hordaland Fotballkrets

Hvorfor er Fair play så viktig?

NBK G16, Årets Fair play lag i Hordaland Fotballkrets i 2012 og besøk av Kulturministeren Hadia Tajik i september 2013

Hvordan ønsker vi det skal være?

Utfordringer

*Mangel på respekt
Mangel på trivsel
Dårlig omdømme
Kampfiksing*

Positive opplevelser

*Gode rollemodeller
Gjensidig respekt
Godt omdømme
Tar ansvar*

Historie – Fair play i Hordaland Fotballkrets

Sesongen 2006, *motivene for å sette fokus på Fair play:*

- Vi mister for mange 14-15 åringer
- Vi mister for mange klubbdommere (historie fra Voss og Olsvik)
- Vi har for mange enkeltkamper med "alvorlige situasjoner" (røde kort)

2007 - Fair play i praksis

2008 - Fair play utvalg

"Kampvert" prosjekt

2009 - Fair play instruktører

2010 - Kampvert i Barnefotball

2011 - Fair play sertifikat i klubb

2012 - Fair play programmet

2013 - Fair play komitè

2014 - Kvalitetsklubb

Hva gjør Hordaland Fotballkrets?

Hordaland Fotballkrets ansvar:

➤ Klubbutvikler/ Fair play ansvarlig

- Fair play komitè
- Tilrettelegger for klubbene og Fair play ansvarlige i klubben
- Fair play seminar x 2 i sesongen
- Fair play materiell
- Fair play i utdanning; trener, leder og dommer
- Fair play kamper
- Fair play priser
- Fair play konkurranser/ klubb
- Fair play Fargerik fotball
- Fair play på skolen, turneringer og fotballskole
- Beskytte spillet og alle aktørene
- Kampfiksing

Fair play klubben **Os TF**
Kampvert og Klubbdommere

Fair play-seminar i HFK

Fair play seminar i Hordaland Fotballkrets 2010 - 2014
Januar måned

Klubbene setter selv kriteriene for å være en Fair play klubb i HFK

**FAIR
PLAY**

Fair play i Hordaland Fotballkrets

36 Fair play klubber i sesongen 2013

Åsane Fotball Gutter
Fair play kontaktperson
Mona Haaland

Fra v.
Tore-Christian Gjelvik, HFK, Kretsleder
Knut Berge, HFK, Daglig leder
Mona Haaland, Åsane Fotball Gutter
Mette Hammersland, HFK, leder i Fair play komitè

Oktober månedens Fair play-kamp

Dommer Sebastian Rekdal (Gneist) sammen med kapteinene på Fana og Søreide

Søreide IL fikk også utdelt et Fair play-sertifikat

Månedens Fair play kamp - Gutter.
Torsdag 23. Oktober , G13 Søreide – Fana

Oktober månedens Fair play-kamp

Månedens Fair play kamp - Jenter.
Fredag 3. oktober , J14 Samnanger - Vaksdal

Oktober månedens Fair play-pris

Månedens Fair play pris til Erling Grov fra IL Trott

Grethe Fadnes frå Fair Play utvalet i HFK delte ut prisen til Erling Grov

November månedens Fair play-kamp

Månedens Fair play kamp - Gutter.
Torsdag 6. November – G16 Osterøy - Bjarg

Fair play-skolen

FAIR PLAY-SKOLEN

TILLT | INKLUDERING | RESPEKT | MOT | ÆRLIGHET | SAMSPILL | GLED

FILM

Fair play skolen

Klubbene samarbeider med skolene i nærmiljøet

F.eks: Fana IL Fotball

Kjære Rektorer ved Fana IL Fotball sine samarbeids skoler .

Som en del av vårt ansvar i vårt nærmiljø til klubben, ønsker vi å samarbeide tett med våre skoler om vårt arbeide innen FairPlay.

Fair play-bilen

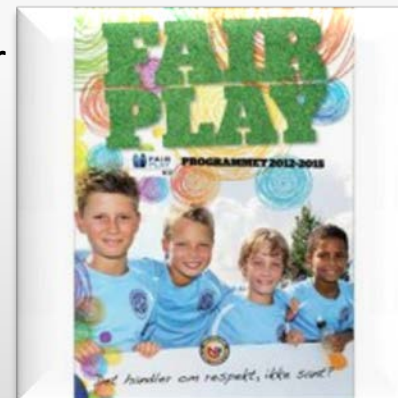
Fair play bilen til Fana IL Fotball

Hva gjør klubbene?

Klubbens ansvar:

➤ Fair play ansvarlig i klubben

- Fair play på styret - trenerforum – spillermøter – foreldremøter
- Fair play- hilsen før og etter kampen
- Fair play møtet før kampene (*Nytt 2014*)
- Fair play kampvert i barnefotball og ungdomsfotball
- Fair play foreldrevettregler – «det grønne kortet»
- Fair play Holdningskontrakt til spillere eller lagskontrakt
- Fair play i utdanning; trenerkurs/ lederkurs/ dommerkurs
- Fair play kamper og priser
- Fair play personer
- Fair play Fargerik fotball
- Fair play på skolen, turneringer og fotballskole

Fair Play kontaktperson i klubben

- ✓ Klubbens Fair Play ansvarlig
- ✓ HFK sin kontaktperson
- ✓ Pådriver i klubben
- ✓ Fair Play kontaktperson må ha en sentral møteplass i klubben

*Bilde er fra utdeling av Årets Fair play klubb 2012 i HFK:
Austevoll IK, Hundvåkøy IL og Selbjørn IL
v/ Fair play utvalget i Austevoll kommune .*

Follese Fotballklubb og Hordaland Fotballkrets

Karl Frode Karlsen, Styreleder i Follese FK

Gro Espeseth, Fair play utvalget i Follese FK

Mette Hammersland, Leder i Fair play utvalget i Hordaland Fotballkrets

Follese Fotballklubb`s Verdier

Verdier:

I klubben fokuserer vi på;

- Vi tar vare på hverandre
- Vi bryr oss om hverandre
- Vi snakker med hverandre
- Vi utvikler oss sammen
- Vi tar vare på anlegg og utstyr
- Vi har det **GØY**
sammen

Fair play-utvalget i Follese Fotballklubb

Follese Fotballklubb

Fair-play utvalg:

- Fair-play utvalget;
  - 5 personer / representanter fra hver av avdelingene;
barn, ungdom og senior
- Kampvertordning
- Holdningskontrakter
- Deltar på informasjonsmøter, trenermøter, foreldremøter
- Deltar på introduksjonsmøte for 1. klassinger
- Arrangerer Fair-play kamper
- Fair-play skole
- Kårer klubbens Fair-play lag
- Arrangert «slagordkonkurranse» :

Når Fotball Er
Seriest Gøy!

Når Fotball Er Seriest Gøy!

Fair play videre... KVALITETSKLUBB

KVALITETSKLUBB

Hovedkriteriene

1. **AKTIVITET**
2. **ORGANISASJON**
3. **KOMPETANSE**
4. **SAMFUNNS- OG VERDIARBEID**

4. Samfunns- og Verdiarbeid

KRITERIENE

1. **VERDIER**
2. **HJEMMEKAMPEN**
3. **RETNINGSLINJER FOR BARNE- OG UNGDOMSFOTBALL**
4. **ÅRLIG MØTE**
5. **POLITIATTEST**
6. **SKADER OG FORSIKRING**
7. **TRYGGE RAMMER**

4. Samfunns- og Verdiarbeid

VERDIER

"Klubben skal basere sin drift og aktiviteter på fotballens verdigrunnlag og utarbeide et eget verdisett."

Verdiene er grunnmuren i klubben, fundamentet for alt som skjer.

- ✓ Verdiene påvirker holdningene våre.
- ✓ Holdninger uttrykkes gjennom adferd.
- ✓ Klubbens verdier danner grunnlaget for omdømme og stolthet.

4. Samfunns- og Verdiarbeid

TRYGGE RAMMER

” All aktivitet i fotball-Norge bygger på NFFs verdier
trygghet, glede, respekt og likeverd .

Aktivitene skal foregå innenfor rammer der alle opplever trygghet”

Temaene en kvalitetsklubb skal arbeide med er:

**Seksuelle overgrep og trakassering – Doping – Alkohol – Trafikksikkerhet -
Kampfiksing og spilleavhengighet**

Mobbing og rasisme (som inngår i Fair play) - Skader og forsikring - Ernæring

Et kvalitetsløft for norsk fotball

NFF Kvalitetsklubb har vært det viktigste prosjektet i utviklingsavdelingen i 2013. Målet er et stort kvalitetsløft for hele norsk fotball.

**Klubbutvikling
satt i system.
Aktivitet med
kvalitet.**

Klubbutvikling satt i system
Kvalitetsklubbprosjektet kan på mange måter sies å være klubbutvikling satt i system. Slikheten er konseptmessig, og konseptet bygger på prinsippene klubben som støt.

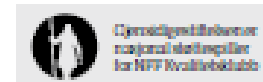
Prosjektet vil gi klubbene styringsverktøy innen de fire viktigste samarbeidsområdene: Organisasjon, Aktivitet, Kompetanse og Utvikling. For å bli en kvalitetsklubb, må klubbene tilfredsstillende kritiseres og krav knyttes til disse områdene.

Kvalitet i praksis
Fotballens store rolle i prosjektet er å velge klubbene som ønsker å bli kvalitetsklubber.

I Nordmøre og Romsdal Fotballkrets har konseptet blitt gjennomført som et prøveprosjekt, hvor seks klubber til slutt ble godkjent som kvalitetsklubber.

Hed IL er en av disse, og som kvalitetsklubb har klubben fått bedre oversikt, organiseringen og mer samarbeid, og plansen for frivillige og trenere er klar.

Det har også blitt utviklet for klubbene å skaffe nye frivillige og trenere, og som kvalitetsklubb har Hed IL fått en samarbeidspartner.

Gjennomføringsbrevet utgjør et viktig skritt for NFF Kvalitetsklubb

Alle skal med!

Fotball er Norges største og mest populære idrett. Det stiller store krav til NFFs inkluderingsarbeid hvor målet er at alle som vil spille fotball skal få et tilbud.

- 1 Mange beredningsgrupper for funksjonshemmede klubber skal bli etablert i tillegg til de allerede eksisterende og etablerte grupper.
- 2 Oppsett av utøvere på klubber og utøvere i tillegg til de allerede eksisterende grupper.
- 3 For mange utøvere og beredningsgrupper kan det være vanskelig å finne utøvere og beredningsgrupper i tillegg til de allerede eksisterende grupper.

Mer enn to tusen spillere inkluderingsarbeidet til NFF viser seg i beredelse og grupper, funksjonsberedelse og utøvere i tillegg til de allerede eksisterende og etablerte grupper. Målet for disse gruppene er at det kreves en aktiv innsats for å gi dem en fullverdig tilfyll.

Fotball for funksjonshemmede har hatt en god utvikling de siste årene, og det stadig flere klubber og utøvere som ønsker å delta på en aktiv måte i fotball. I Norge er det i dag mer enn 2000 spillere med ulike grader av funksjonsberedelse. Målet er å gi mer enn 1000 spillere tilbud på mer enn 1000 klubber.

Inkluderingsarbeidet i praksis Norge har blitt et sterkt utviklet land. Tall fra 2014 viser at 75 prosent av klubbene har spillere med funksjonsberedelse. Målet er NFFs inkluderingsarbeid er mer enn 2000 utøvere i tillegg til de allerede eksisterende og etablerte grupper.

For å kunne kunne ta med seg denne gruppen i fotballmiljøet, har NFF etablert en utøversgruppe for klubber som har, eller vil ha, utøvere og beredningsgrupper som aktive spillere. NFF samarbeider også med UtdB for å sikre klubber som fungerer som aktive beredningsgrupper for denne gruppen.

Solidaritet i fotballfamilien

NFF har et bredt engasjement og samarbeider tett med Utenriksdepartementet og NORAD i våre internasjonale prosjekter.

Etterkrigsfotball i Irak:
NFFs internasjonale arbeid er hovedsakelig rettet inn mot barn, unge og jenter i landene vi jobber i, eller er del av fotballfamilien som står i ferd. Dette gjelder også i forbindelse med NFFs internasjonale arbeid.

Barn og unge ofte overtar slike aktiviteter i de forskjellige prosjektlandene. Noen steder er forbigående slik som i transittsonen. Andre sammen er på grunn av konflikter og spilt mellom folkegrupper. UN/UNA og andre av tidligere prosjektlandene. Diskriminering av jenter og marginaliserte grupper er utbredt.

Internasjonalt trenings- og resultatprosjekt:
Fotball for all in Vietnam (FFW) ble startet av NFF for 10 år siden med NORAD som akutt medspiller. Den gang var det ikke noe organisert fotballmiljø all over og unge i Hue-provinsen, 10 år gammel er det mellom 7-1000 barn og unge i alderen 6 til 15 som spiller fotball der, inkludert jenter. Det lag 4000 personer har den undervisning som ledere, trenere og dommere.

Fotball og treubarbeid i Midtøsten:
I Irak ledet NFF trenere, og gjennom et samarbeid av koordinatører ledet vi til en organisert, god kvalitet fotball og en skole der det er jenter. NFF har en futsal på jenter, og har tatt med seg minst 20% av alle trenere på kvinnene

siden våre levere, og har hatt stor suksess med elevene i samarbeidet. I 10 andre flere jenter til å spille fotball. Flere andre prosjekter i Midtøsten har samme jentenes fokus med hensyn til treningsundervisning og en jentefotball.

Fotballmiljøer i Syyris flykninger:
Den pågående konflikten i Syria har drept over 1,6 millioner mennesker på flukt, og ca. 250 000 av disse befinner seg i nabolandet Jordan. NFF har i samarbeid med det jordaniske fotballforbundet bygget 10 fotballbaner i flykningeläger Zaatari nærby Amman. Her får nå 50 000 flykninger og kjærestene aktivitetstid. Tross at det er svært opp å ha på slike steder i Jordan.

Vietnam

- 155 trener
- 17 000 elever i trener kurs på 6-7 måneder
- 25 nye utdanning og utrustingsprosjekt i Vietnam
- 4000 nye fotball utrustningsprosjekt som skole fotball og ungdom
- 12000 elever og trener utdanning på 1 dag i Amman i forbindelse med konflikten i Syria

Midtøsten

- 142 trener utdanning i Irak
- Over 70 nye utdanning og utrustingsprosjekt i Irak
- 6000 elever og trener utdanning i Irak
- 7000 nye utdanning jentene
- 12 jentene utdanning og utrustingsprosjekt i Irak
- 12 jentene utdanning og utrustingsprosjekt i Irak
- 12 jentene utdanning og utrustingsprosjekt i Irak

Sammen for Norge

Har inngått unik samarbeidsavtale

Fotballandskamper kan være en verdifull arena for å fremme norsk næringsliv og kultur i utlandet. Det er den overordnede målsetningen i rammeavtalen som er inngått mellom NFF, Nærings- og handelsdepartementet, Utenriksdepartementet og Innovasjon Norge. Medias oppmerksomhet rundt landskamper er meget betydelig, og gir store muligheter til å eksponere norske aktiviteter og interesser utover fotballproduktet i landene kampene spilles.

Solidaritet og synngjør

Arsaken er også viktig for NFFs samarbeide med i løse bilanserte forhold frem i offentligheten, herunder blant annet fridagsmarkert, næringslivssamarbeid, utrustning og innsporing. NFF er den første nasjonale forbund i verden som formaliserer et slikt samarbeid. Samarbeidet omfatter fotballandskamper, kvalifiseringsturneringer og profesjonelle kamper.

Et overmodent tiltak

Tidligere næringsminister Jonas Gahr Støre ønsket følgende da kommisjonen ble oppnevnt:

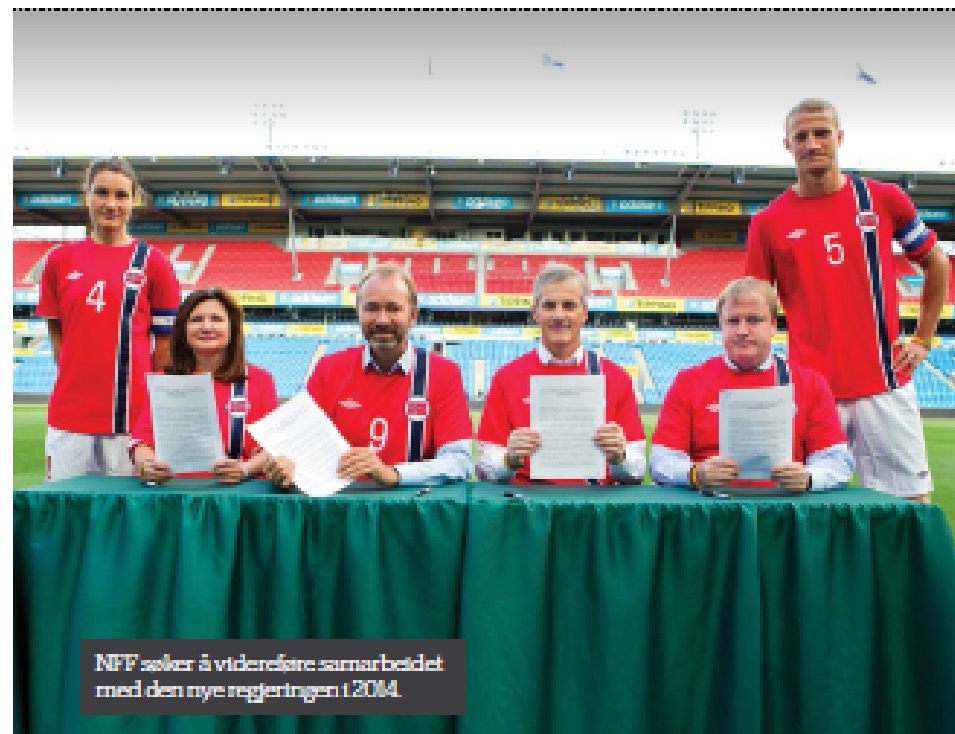
– Det vi gjør her i dag er overmodent, og jeg vil derfor takke NFF for dette initiativet.

Fotball er et spill som alle mennesker ønsker å være, og det gir oss i tillegg mulighet til å knytte bånd på tross og over. Sammen skal vi bygge en fotballnærhet til i nærheten Norge.

Det vi gjør her i dag er overmodent, og jeg vil derfor takke NFF for dette initiativet.

– tidligere næringsminister jonasgahrstoro

NFF søker å videreføre samarbeidet med den nye regjeringen i 2014.

Handshake for Peace er isolert sett en liten handling, men et sterkt symbol og signal til verden. FIFA-presidenten Sepp Blatter

Mer enn et håndtrykk

Som det største særforbundet i norsk idrett har NFF et spesielt ansvar for å sette verdier beudet i første rekke. For å styrke Fair Play-arbeidet har vi etablert en avtale med Nobels Fredssenter. Denne er profilert under navnet «Handshake for Peace», og inngår som en del av Fair Play-arbeidet i hele organisasjonen. Handshake for Peace lanseres internasjonalt i fotball VM i Brasil.

Håndtrykket mellom kapteinene er et tegn på tillit og respekt, og et uttrykk for å dele glade øyeblikk og glede med hverandre. Handshake for Peace styrker både NFF sin rolle som et av de største idrettsforbund og FIFA. Målet er at Handshake for Peace

skal være et merke og skape Fair Play-aktive i regi av hele den internasjonale fotballfamilien.

FIFA har et innledende håndtrykk i alle sine turneringer, og FIFA-presidenten Sepp Blatter har sagt følgende om konseptet:

«Handshake for Peace er isolert sett en liten handling, men et sterkt symbol og signal til verden. Vi oppfordrer derfor spillerne av våre medlemslag og til å implementere symbolet og budskapet i samtlige turneringer og kvalifiseringskamper.»

Det handler om respekt, ikke sant?

Holdningsskapende arbeid

Fair play er noe av det aller viktigste i norsk fotball på alle nivåer. Fotball er et spillbilde av samfunnet med mange fartaetske historier, men også utfordringer som vi ønsker å forebygge ved hjelp av Fair play-tiltak.

Verdier for gode holdninger

Inngang til diskusjon er om fotball. Kampen om ballen skaper entusiasme, glede og passion. Sammen skal vi vinne, og sammen skal vi alle vi tape. Dette gjør vi gjennom respekt for hverandre og hverandres verdier. Om vi er helt ærlige er det ikke alltid like enkelt å vinne, men Fair play er noe av den beste vinnemottaket.

Mer enn flagg og tunar

Fair play er ikke en kampanje eller bare flagg og tunar – det er et livsmåtevalg som skal gjøre det enklere for oss å velge mellom rett og galt. Trykke nummer rundt aktiviteten er ikke viktig, som hvordan vi oppfører oss.

NFF ønsker å bidra aktivt til å utvikle en verdier med våre samarbeidspartnere, og det gjør vi gjennom de ulike stiler – fotballen. Norsk Tipping har vært en samarbeidspartner og sponsorer for Fair play-programmet siden 2009. Sammen ser vi frem til å styrke det viktige arbeidet med Fair play i årene fremover.

Fair play aktivitetene:

- Alle Fair play-aktiviteter
- Typelagene og Toppolisene
- Alle Fair play-aktiviteter i alle nivåer
- Fair play-aktiviteter for kamp
- Fair play-aktiviteter i turneringer
- Fotballens verdier og holdningsopplæringer
- Fair play-aktiviteter

Bestill Fair play-produkter via fotball.no/fairplay

Hvorfor er idrettens verdier så viktige?

Takk for meg

VERDIARBEID I IDRETT
=
GOD SAMFUNNSBYGGING

Lykke til med idrettsåret 2015!

